

RDEČI PRAPOR

Izhaja
v Ljubljani
vsaki petek.

Glasilo jugoslov. soc. demokracije.

Naročnina znaša: Za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K. — Za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K. — Za Ameriko za celo leto 7.28 K. — Posamezne številke stanejo 10 vin. — Reklamacije so poštnine proste. Ne-frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 50.

V Ljubljani, dne 14. decembra 1906.

Leto IX.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Francišanske ulice štev. 8/1.

Sodrugil

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega rednega zbora razpisujemo

V. redni strankin zbor

Jugoslovanske socialne demokracije
in ga sklicujemo na

2., 3. in 4. februarja 1907

Velika dvorana v TRST Ulica
«Del. doma» Boschetto 5

Provizorično predlagamo sledeči dnevni red:

1. Poročila.
2. a) Organizacija in taktika.
b) Volitve leta 1907.
3. Časopisje in tisk.
4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres.
5. Socialna demokracija in jugoslovanstvo.
6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankinem zboru, pozivamo, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Z ozirom na posebno važnost tega zbora, ki mu pritika zlasti vsled predstojenih volitev, vabimo vse organizacije, naj se poslužijo svoje pravice in naj vsekakor določijo svoje zastopnike.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Vse prošnje za usmiljenje, ves jok in vse prizadevanje, da bi se jo pustilo vsaj do župnikovega povratka, je bilo zaman. Dobra mati cerkev ne sme biti slabotna, kadar se gre za njene svete postave.

Da, prečastni gospod kanonik je bil celo prisiljen, dotakniti se s svojimi posvečenimi rokami te pokvarjene osebe ter jo pehati pred seboj, dokler ni bila pred vrati svete hiše. Prav olajšan je zaprl duri za njo, kajti mrzel dež mu je neusmiljeno pljusnil v obraz.

Predloge, ki naj pridejo na strankinem zboru v razpravo, je treba vposlati izvrševalnemu odboru potom pristojnih organizacij najkasneje do 15. januarja.

V Ljubljani, 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

* * *

Strankine ustanove določajo glede strankinih zborov sledeče:

Redni strankin zbor je vsako drugo leto. Delegate za strankin zbor določijo sodrugil posameznih okrajev in krajev. Kraji, kjer imajo žensko organizacijo, smejo poleg sodrugov določiti tudi sodruginje za delegatke. Parlamentarni zastopniki stranke in izvrševalni odbor morajo na strankin zbor in imajo tam sedež in glas. Organizirani sodrugil posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsakega volilnega okrožja po enega delegata, ki ima glas; volitev teh delegatov posreduje odbor volilnega okrožja.

Predlogi se morajo poslati vsaj štirinajst dni pred zborom izvrševalnemu odboru, da jih priobči v strankinem glasilu vsaj osem dni pred zborom; isto velja za predloge izvrševalnega odbora.

Učiteljstvo in uradništvo.

V politični strukturi slovenskega naroda se izvršujejo velike izpremembe, ki jih ni mogoče ne prezreti, ne utajiti, in ki jih je posebno boj za volilno reformo pospešil. Ta kampanja je bila sicer samo tista zadnja kapljica, ki povzroči, da se prelije prepolna čaša; prisilila je razne politične igralce, da so položili svoje karte na mizo in pokazali kaj imajo. Razlogi procesa pa tiče globlje in

„Bog naj mi odpusti, da sem se dotaknil s posvečenimi rokami ženske, ali drugače ni bilo mogoče rešiti časti svete cerkve.“

V burji in dežju je stala Lenka pred hišo, v kateri je toliko delala in trpela. Niti vedela ni, da je mokra do kože. V duši ji je razsajal še hujši vihar in je podil njene misli. Kam naj gre sedaj? Tega ni vedela. Čisto mehanično je tavalala s svojo leseno nogo po znani poti proti ubožni hiši. Prvikrat je prišla tja od župnišča brez košare z jedmi. Pred vrati ubožnice se je ustavila, preden je prestopila ta zaničevani prag. Ne- navadno divje je šumel danes razpenjeni potok. Zakaj je danes tako besen? Ali ne bi bilo bolje zanjo, da je župnik pred tolikimi leti ne bi bil rešil iz vode?

Da, župnik! Malo da ni pozabila nanj. To je drugačen duhovnik, kakor tista dva,

poiskati jih je v socialnih in gospodarskih razmerah, ki so prišle pri nas, pri pretežno agrikulturnem, malem, politično nesamostalnem narodu pozneje do veljave, kakor tam, kjer je nastopil moderni kapitalizem hitreje in bolj mogočno, ki pa s svojimi posledicami vendar niso mogli izostati, ker ne živi slovenski narod na samotnem otoku, kjer ne bi prišel z nikomur v dotiko in bi mogel živeti sam zase patriarhalno življenje.

Paznemu preiskovalcu se pokaže, da so razmere slovenskega naroda še hujše, kakor jih nahajamo drugod pri Avstriji. Mogočnega kapitalizma in z njim združene se razvijajoče industrije sicer nimamo, vsled tega ni ogromnega bogastva, ki bi se kopičilo vsaj v posameznih rokah ter bi povzdigovalo potrebe najvišjih slojev, kar bi indirektno uplivalo na razmere delavnih slojev in njih razmere vsaj relativno izboljševalo. Vendar pa se kažejo pri nas vse posledice kapitalističnega razvoja v Avstriji, čegar valovje sega do nas in preko nas, kakor se raztezajo krogi na morju, kadar se vrže kamen vanj, v neznanske daljave. Najbolj očitno pokazuje to draginja, ki narašča pri nas popolnoma v enaki meri, kakor drugod po državi in ki ne obsega samo importiranih potrebščin, temveč skoraj se v večji meri domače pridelke, ki pa je tembolj občutljiva, ker se dohodki konzumirajočih krogov niso povzdigovali tako, kakor v bolj kapitaliziranih krajih.

Relativna beda, ki izvira iz kričečega nerazmerja med sredstvi in potrebami, je pri nas nedvomno večja, kakor med gospodarsko razvitejšimi narodi. Čutiti jo pa morajo vsi, ki so odkazani, da žive od dohodkov svojega dela, od svojih plač, vsi, ki pripadajo delavskemu razredu v širšem pomenu; ne samo industrialni, obrtniški, poljedelski, prometni

ki sta jo ravnokar izgnala v imenu cerkve. Kadar se povrne, popravi že vse. Saj mu je posodila, kar si je bila prihranila na Dunaju, in tudi, kar je zaslužila v Gospojni, ima še pri njem. Župnik bode že skrbel za njo, tudi ako je ne puste več v župnišče. Do njegovega povratka počaka potrpežljivo v ubožnici.

V tem, ko je Lenka težko korakala proti ubožnici, sta šla duhovnika v cerkev. Kleče sta oba molila pred oltarjem. Eden je hvalil Boga za milost, da mu je tako dobro uspelo škofovo poslanstvo, da ima jasne dokaze o župnikovi krivici v žepu in da je mogel sam izgnati izprideno osebo iz župnišča, kjer smejo poslej gospodariti same čiste device.

Drugi pa je goreče molil, naj bi Bog za gotovo zaprl Anki usta, da ne pride v Ramingu pri zaslišanju, katero more začeti

delavci, temveč tudi vse skupine uradništva ter učiteljstva najrazličnejših zavodov. ;

Napačni nauki o politiki, ki se jih je dolgo razširjalo, so povzročili, da zlasti inteligentni sloji niso marali priznavati gospodarske podlage vsake politike. Govoriti o gospodarskih vprašanjih, ni bilo «šik»; o računskih težavah se je smel meniti le mož z ženo med svojimi štirimi stenami, v zaščiti domačih larov in penatov, v javnosti pa je bilo treba izogibati se vsega, kar bi moglo pokazati, da so doma take skrbi. «Stanu primerno» življenje je bilo treba voditi za vsako ceno in tajni namen tega splošnega predpisa je bil ta, da se zabrani inteligentom, priznati gospodarskim vprašanjem tisto važnost, ki jo vendar imajo.

Toda šega ni konvencija in vsi zakoni nimajo toliko moči, da bi spravili iz sveta dejanske razmere. Če se potrebnih izdatkov trajno ne more pokrivati z omenjenimi dohodki in če diferenca med obema venomer narašča, je nemogoče, ohraniti standard of life na potrebni višini, ali pa le z nevarnimi gospodarskimi operacijami, katerih finale je neizogibna zadolžitev.

Dokler je bila gospodarska kriza taka, da je bilo od primerne regulacije plač še upati — vsaj navidezno — definitivne rešitve, se je smatralo politiko za sredstvo, s katerim bi se moglo pridobiti naklonjenost odločujočih strank. Uradniki, učitelji i. t. d. so se oklepali tistih, ki jim ni bilo treba naravnost govoriti o bedi, a ki se je od njih lahko pričakovalo, da bodo nagradili politično podporo z izboljševalnimi reformami. Ako je imela taka stranka v svojem programu in nastopanju še pritikline, ki so jo delale simpatično, je tem lažje pridobivala spremstvo omenjenih slojev in glasove pri volitvah. Z narodnostjo, svobodo, napredkom se je v tem oziru lahko obširno operiralo in mnogo doseglo.

Tako je zlasti liberalna stranka pri nas pridobila pristašev.

Toda liberalci niso nikoli razumeli svoje naloge. Moderna politika jim je bila s sedmimi pečati zaprta knjiga in o gospodarskem okostju vsake politike niso imeli pojma. Od svojih pristašev so zahtevali navdušenja, požrtvovalnosti; da bi pa marali zanje kaj storiti, tega niso niti vedeli. Njih krivica se nekoliko zmanjšuje, ako se pomisli na njih nevednost. Ali efekt ostane enak in ta odlo-

vsak hip, sramota nad njega, najzvestejšega sina cerkve, kajti bilo bi veliko pohujšanje, ako bi prišel na dan škandal o njem, o klerikalnem uredniku. Ako pa pade krivica na svobodomiselnega župnika, ne bode škode za cerkev, kajti liberalen duhovnik že davno ni več njen sin.

Ali naenkrat je gospod kanonik prekinil molitev.

„Gospod upravitelj, kaj pa to, da je na oltarju rdeče pokrivalo? Kaj ne veste, da morajo biti oltarna pokrivala zelena?“

V razburjenju se mi je tresla roka, ko je potegnil platno z napačno barvo raz oltar, dočim je prav tista roka komaj pred minutami pahnila človeka povsem hladnokrvno v bedo. Kanonikova nevolja se je pa še povečala, ko je opazil, da je bil pod prtom lesen okvir okoli celega oltarja. Take okvirje je škof strogo prepovedal, ako niso bili že pred mnogimi stoletji na svojem mestu.

Kjer so taki prestopki proti cerkvenim predpisom, je treba pogledati natančneje. In res je opazil, da je bil spodnji rob treh oltarnih prtov za dva cola preozek.

Če so storili liberalci tam, kjer so imeli moč v rokah, kaj za posameznika, so jim ostali sloji in stanovi Hekuba, socialno vprašanje pa zanimiva uganka, s katero si niso mislili trpinčiti možganov.

Neizogibni, v našem slučaju negativni gospodarski razvoj pa je šel svojo pot in končno je došel do točke, kjer se mora priznati: Dalje ne gre.

Z neznosnimi gospodarskimi razmerami se razlaga propad liberalne stranke, katerega ne ustavi noben fenomen več. Ali za tiste sloje, ki so doslej tvorili gros te stranke in so bili prisiljeni, da jo zapuste, nastane kategorično vprašanje: «Kaj sedaj?»

V zmedenih razmerah, ki so prva posledica vsake take krize, se pojavljajo različni glasovi, in med najglasnejšimi je klic, ki se že nekaj časa ponavlja: Učitelji, uradniki naj ostanejo pasivni, naj se omeje samo na zasledovanje svojih lastnih interesov, sicer pa naj se ne pridružijo nobeni stranki. Če so taki sveti v prvih časih samo umevno znamenje nezadovoljnosti, razočaranja in depresije, postanejo lahko nevarni, kadar se poleže prva razburjenost in se začne jasni položaj.

Pasivnost je najnesrečnejši politični aksiom in ima za prizadete navadno najhujše posledice. Tisti, ki ga propagirajo, pa kažejo le, da se tudi iz najostrejših kriz niso dosti naučili.

Zgodovina je velika učiteljica, — ali učenci morajo imeti dosti volje, da se uče in ne smejo iskati zgodovine samo pri starih Grkih in Egipčanih, temveč morajo posvetiti svojo pozornost tudi in zlasti sodobnim dogodkom. Proučevanje aktualne zgodovine nam pa razkrije dejstvo, da so storili večkrat omenjeni sloji sami veliko napako, ko so zahtevali rešitve od drugih, namesto da bi bili zaupali — svoji lastni moči. In tisti, ki jim priporočajo sedaj pasivnost, jih hočejo odvesti zopet na neko, le še bolj oddaljeno cesto, in kar jim priporočajo, je pravzaprav — prostitucija. «Tukaj smo, na trgu; kdor da več za nas, tisti nas pa dobi!» Gotovo propagatorji te ideje niso mislili tako, ali dejstvo je tako.

Za naše uradnike in učitelje je samo ena pot, ki jih more povesti do rešitve: Pristop k socialni demokraciji.

Treba ni nič drugega, kakor da izpoznajo veliko, a enostavno resnico: Če hočeš,

Gospod upravitelj ni mogel storiti nič drugega, nego zvaliti vso krivico na župnika, ki se ni brigal za take reči, temveč je plezal po hribih in zidal železnice. Sedaj je bilo tudi inkvizitorju jasno, kako je bilo mogoče, da je padel župnik tako globoko. Duhovnik, ki trpi rdeč prašni prt mesto zelenega, nima smisla za cerkvene predpise in Bog dopušča za kazni, da greši. Ubogi škof bode gledal, ko mu sporoči, da so v Gospojni še leseni oltarni okvirji, ki jih pa da častiti upravitelj takoj družega dne sežgati.

Ali sedaj je zadnji čas za vlak. V takem gnezdu ne bi ostal kanonik niti uro dalje. Tudi bi rad izstopil v Ramingu, da vzame takoj seboj zapisnik, ki je spisan z župnikovo hčerjo.

Pametni gospod Avgust je prosil poprej še kanonika za sveti blagoslov in ga je sprejel na kolenih. Potem je spremil prečastitega gospoda na kolodvor in je držal dežnik nad inkvizitorjevim cilindrom. Čeravno se je sam popolnoma zmočil, ga je to le veselilo, saj mu je zato primerno mesto na suhem zagotovljeno. Še celo vozni listek prvega razreda je plačal sam za prečastnega gosta.

da ti Bog pomaga, pomagaj si sam. To je pravzaprav le parafraza Marksovega nepobitnega nanka: «Die Befreiung der Arbeiterklasse kann nur ein Werk der Arbeiterklasse sein.» Seveda morajo imeti uradniki in učitelji toliko poguma, da priznajo sami sebi svojo pripadnost k delavskemu razredu. To priznanje je ravno tako lahko, kakor odnosno izpoznanje Kam pa naj se prištevajo? Udje kapitalističnega razreda niso; veleposestev nimajo. K tistemu srednjemu sloju, ki je potisnjen med oba velika razreda svobodne družbe ne pripadajo. Z malimi obrtniki nimajo nič skupnega. Pač pa so nedvomno delavci, ljudje, ki morajo prodajati svojo psihično in fizično delavno moč in ki so v vseh odnošajih odvisni od kapitalističnega gospodarstva.

Odgovarja se včasih z ugovorom, da se sedaj uradnikom in učiteljem itak ne priporoča nič drugega; pravi se jim, naj se združijo, pa naj ostanejo «sami zase». To bi bilo prav lepo, ako ne bi bilo vsako vprašanje pravice v zadnji vrsti vprašanje moči, in če ne bi bila kapitalistična moč tako enotna, da ji je treba brezpogojno postaviti enotno delavsko moč nasproti. Združeni uradniki so seveda več, kakor posamezen uradnik. Toda če ostanejo osamljeni, so vendar še tako slabi, da ne morejo doseči nič odločilnega, dočim je delavski razred kot enotna armada nepremagljiv in z njim vred so nepremagljivi njegovi posamezni deli.

Ako podpirajo uradnike in učitelje v njih bojih na gospodarskem in na političnem polju delavci, tedaj je to tako ogromna moč, da mora prej ali slej prodreti na celi črti. Toda kdor zahteva od delavca take podpore, mora pokazati delavstvu, da tudi ono lahko njemu zaupa; pridružiti se mu mora, v eni organizaciji mora korakati z njim. Pridobivala bodeta oba že na poti; uradništvo in učiteljstvo se bode nasrkalo silne delavske energije, delavstvo bode profitiralo od njih inteligence in tako se bodeta vzajemno izpopolnjevala.

Ze opazujemo ta proces drugod. Ali morajo Slovenci vedno čakati in capljati od zadaj? Kaj pa bi bilo, če bi podali Slovenci enkrat primer? Socializem je bodočnost; kdor se postavi na čelo njegovi armadi, si pridobi največje zasluge. To bi bilo tudi brez fraze imenitno narodno delo.

Tem radostneje je bilo slovo. Kdové, ali ne bode ta zaslužni duhovnik kmalu sam kanonik. Škof pozna dobro svoje duhovnike, ki so si pridobili zaslug. In kakor bodočemu tovarišu je dejal kanonik, ko je že vstopil v voz: „Prečastiti, ne pozabite še danes sežgati rdečega pokrivala in lesenega okvirja. Pa da se čimprej odpravi tisto osebo iz fare!“ Gospod upravitelj je obljubil vse, sklicevaje se na svojo duhovniško čast. Stojec na dežju je gledal za odhajajočim vlakom.

XXII.

Hudo je bil presenečen škofovski inkvizitor, ko je prišel v Ramingu na dekanijo. Tam ni bilo niti Anke, niti orožnikov, ki sta jo imela prignati. Kaj neki pomeni to? Ali ne izvršuje posvetna roka niti tedaj več svoje dolžnosti, kadar se gre celo za matice? Pa saj je vendar sam videl skozi okno, da sta jo orožnika, celo uklenjeno odpeljala iz župnišča.

Ali kar se je zgodilo pozneje, ko je zaprsegel in izpraševal mater, tega ni mogel videti.

Ko je Anka zadnjikrat pogledala gospoda Grosa, je odšla povsem vdano z

Tržaška priloga „Rdečemu Praporu“.

Konferenca okrajne organizacije jugoslovanske socijalno-demokratske stranke v Trstu.

V nedeljo, dne 9. decembra 1906 je bila v »Delavskem domu« v veliki dvorani, II. nadstropje, konferenca okrajne organizacije jugoslovanske soc. dem. stranke v Trstu z dnevnim redom, ki je bil že objavljen v »Rdečem Praporu«. Zastopane so bile na tej konferenci vse okoličanske vasi razven Sv. Križa, katerega zastopnik ni mogel slučajno priti, čeprav je bil izvoljen. Stroke, ki so poslane zastopnike so: organizirani zidarji, železničarji I. in III. skupine, delavci proste luke, uslužbenci c. kr. glavnih skladišč, peki, čevljarji, krojači, sodarji, transportni delavci. Zastopan je bil tudi »Ljudski oder«. Vrh tega so prišli tudi zastopniki iz Gorice sodrug Ropas in sodrug Marinič, iz Nabrežne pa sodrug Marica. Sodrug E. Chiussi je zastopal ital. pol. odbor socijalistične stranke, strokovno tajništvo pa sodrug Kopač.

Ob 9. uri in pol je predsednik tržaške politične organizacije otvoril zborovanje z običajnim pozdravom in se je pristopilo takoj k prvi točki dnevnega reda, namreč k volitvi predsedništva. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Peter Miklavc, za namestnika sodrug Anton Vauptič in za zapisničarja sodrug Alojz Štolfa.

Sodrug Miklavc zasede takoj predsedništvo, se zahvali za izkazano mu zaupanje ter prečita došla pisma. Prvo je od izvrševalnega odbora, ki pošilja konferenci bratske pozdrave, pozivlja vse navzoče sodruge na vstrajno delo ter pripominja, da »prihodnje leto nam ne sme le pokazati, koliko nas je po številu, marveč tudi koliko smo napredovali, kolika duševna moč smo in da se brez soc. demokracije na Slovenskem ne more nastopati javno, ker je stranka postala faktor, ki odločuje v javnem življenju«.

Drugi je bil pozdrav tržaške skupine socijalističnih uradnikov, ki se glasi doslovno: »Slavno predsedništvo konference okrajne organizacije jugoslov. soc.-demokrat. stranke v Trstu! Podpisani pošilja z veseljem slavnemu zborovanju pozdrave solidarnosti ter želi, da donese to zborovanje slovenskim sodrugom v Trstu obilih sadov ter čim tesnejše

orožniki. Moža bi se bila seveda rajši peljala z železnico, ali imela sta nalog, da pripeljeta to osebo tako na dekanijski urad, da ne obudita preveč pozornosti. Tudi bi bilo predolgo do prihodnjega vlaka. Zato sta morala vendar kljub slabemu vremenu, ki se ni nikakor hotelo popraviti, korakati s svojim lepim jetnikom peš. Stražmojster, ki je najrajši oddajal svoje jetnike, ako jim je že na pol pota izsilil priznanje, je poskusil takoj svojo srečo. Prigovarjal je Anki, naj le kar pove, da je — hm, res, kaj pa je že bilo? — no, da je oskrunila matice — da jih je spravil v krivo menjico — toda nobenega priznanja ni mogel doseči. Kajti Anka ga ni niti slišala. Videla je samo ustrašeni pogled svojega Gustla, videla je prst na ustih, ki ji je nalagal brezpogojen molk, mislila je na svojo prisego. Ne, nikakor ga ne izda; saj ga je prisrčno ljubila, akoravno jo je bil prvokrat le premagal; ali tega je bila, kakor ji je pozneje zatrjeval, kriva samo njegova velika ljubezen.

Tam preko je mlin, kjer stanuje njegov oče. Sama ni mogla razumeti, kaj jo je privlačilo ravno k temu mračnemu možu še bolj kakor k njenemu v daljavi živečemu

solidarnosti med slovenskimi in italijanskimi delavci kakor sploh med delavci vseh narodnostij v boju proti izkoriščevalcem delavstva. Želi, da pridejo v kratkem tudi slovenski uradniki da pomnože vrste socijalističnih uradnikov, ter se pridruže tako delavstvu v boju za naše ideale. Živela socijalna demokracija! Podpisan G. A. Pedeschi.»

Obe pismi se vzame na znanje ob vihnarnem ploskanju in odobravanju.

Na to sledi poročilo predsednika polit. odbora sodruga F. Jernejčiča, ki poda v kratkem govoru sliko delovanja tukajšne politične organizacije, opiše politične boje, katerih smo se udeležili od dobe 1. januarja 1905 pa do 30. novembra 1906, ter težave, ki jih je mogla politična organizacija prebiti, preden se je povzpela do današnje moči, do višine svojega poklica, ki ji zagotavlja danes gotov prostor v javnem političnem življenju, na kar moremo biti le ponosni in kar nam zagotavlja, da nam donese bodoče leto velikih zmag in moralnega zadoščenja od našega naporega dela na potu do uresničenja socijalističnega ideala.

Na to da blagajnik sodrug V. Kermolj blagajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je število politično organiziranih delavcev naraslo v zadnjih mesecih okroglo na 500.

Dohodkov je imela organizacija od 1. januarja 1905 pa do 30. nov. 1906 483 kron 49 vin., stroškov pa 445 kron 17 vin. Prebitok znaša torej 38 kron 32 vin. V to svoto pa ni všteti dobiček zadnje veselice ter še nekateri drugi dohodki po 30. novembru, ki pridejo v račun dohodkov tekočega leta.

Na to poda svoje poročilo tajnik polit. odbora sodrug J. Petejan, iz katerega je razvidno, da je imel polit. odbor v omenjeni dobi svojega delovanja 38 sej ter je priredil več zaupniških zborovanj, 19 shodov v raznih slučajih, od katerih se šteje 9 za volilno reformo. Shodi so bili vsi dobro obiskani, posebno shodi za volilno reformo, ki se jih je priredilo v raznih krajih, med temi tudi dva v »Narodnem domu« v Trstu. Po kratkem govoru sodr. Petejana, ki je pojasnjeval nekatere notranje zadeve, poda predsednik besedo sodrugu Milostu, ki poroča o kontroli. Pravi, da kar se tiče blagajne, so našli on in sodrug A. Jernejčič, ki sta bila v nadzorovalnem odseku, vse v najlepšem redu; nikakor pa ne more reči tako o delovanju polit. odbora, ki

očetu. Že zaradi starega moža bi ji bilo nemogoče, pahniti njegovega sina v nesrečo. Njena usta bodo molčala kakor grob.

Ali če bi jo izdale oči? Kaj potem? In če je molk in tajeje premalo? Ako bi že z molčanjem postala obtožiteljica? Imenovati bi morala družega očeta, da bi rešila svojega Gustla. Ali tega ne more. In vendar ga mora rešiti. Že korakajo vsi trije po mostu, ki se trese pod butanjem šumeče vode. Ravno tako se trese telo ustrašenega dekleta.

Ako je žrtvovala iz ljubezni že svojo nedolžnost in svojo srečo za Gustla, naj ima še njeno življenje. Hipoma se ji zazdi, da je to edini izhod. Tiho kakor grob... Tiho v grobu... Ne premišljati dolgo... žrtev iz ljubezni. Hiter skok... štiri roke orožnikov, ki primejo prazen zrak... neslišen šepet: »Zdravo ostani, Gustel!«... Niti slišati ni bilo, kako je telebnilo človeško telo v bobneče vodene pene. Potok je pogoltnil hčer ravno tam, kjer je pred mnogimi leti pogumen kaplan rešil mater iz vode, in z materjo vred tudi otroka. Ali je verjel potok v neizpremenljivo usodo ljudi, ker je objel nekdanj mu ugrabljeno sedaj s tako

bi bil lahko mnogo več naredil, nego je v resnici. Marsikaj bi bilo sedaj lahko že narejenega, kar se bo moralo sedaj še le pričeti. Tudi se mu zdi iz števila sej, da se politični odbor nerad sestaja, kajti 38 sej je malo v dveh letih. Vsekakor pa priznava težave, s katerim se mora polit. odbor bojevati in predlaga, da se sprejme poročilo političnega odbora ter da se mu da absolutorij.

K poročilu se vname živahna razprava, katere se udeležijo malone vsi navzoči. Posebno se nam zdi vredno omeniti govor sodruga Kopača, ki pravi, da se ne sme smatrati za nedelavnost polit. odbora, ako se ni vse tako izvršilo, kakor je bilo želeto. Stranka je še mlada in vendar doznamo iz poročila, da smo veliko naredili ter napravili lep korak v napredku politične organizacije. Ko so govorili še razni drugi sodruzi, se sprejme predlog kontrole ter se preide k tretji točki dnevnega reda namreč:

Strankino časopisje.

Konec prih.

Sic transit gloria mundi...!

Ako bi bili sami veliki optimisti in nas narava ne bi bila obdarila z jako stoičnim značajem ter s precejšnjo dozo flegme, ki nam dopušča resno in trezno razmišljati o vsem, kar se vrši v tej malovredni družbi »kulturnega« človeštva, ako bi bila škodoželjnost politično naziranje, bi napisali danes na tem mestu lahko sarkastičen članek ter bi globokočutno zapeli tržaškim slovenskim narodnjakom »de profundis«. Ali brez sarkazma in brez globokočutnosti smemo danes zatrditi z mirno vestjo, da pride kmalu in mogoče še prehitro čas, ko se bode lahko reklo: »Tržaška narodna stranka je bila in... ni je več.« Dodajati nečemo temu nobenih naših, več ali manj lepih želja, niti se ne bomo postavljali na stališče prorokov, ker bi bilo to jako nepotrebno; kajti čas, ki večkrat prehitro prekorači določeno mu pot, nam pove v najkrajšem to, česar mi danes še ne moremo, odnosno ne maramo, prav zaradi treznosti in flegmatične narave.

Zgodilo se je, da je politično društvo »Edinost« v Trstu sklicalo svoj redni občni zbor v veliko dvorano »Narodnega doma« na nedeljo, 2. t. m. Tega, za narodno stranko gotovo važnega zbora se je udeležilo poleg

močnimi rokami ter jo potegnil v svojo strujo, kakor bi bila njegova prava nevesta? Zakaj je tulil tako vesel plena še po vasi, kakor da hoče priklicati tudi njemu namenjeno mater? Ali vé divji potok, vzdihuje kaplan, ki je takrat zgrešil proti njegovi vodni pravici, sedaj v plačilo za tedanji rop dvojnega človeškega življenja, v temni samostanski celici? Izpod gostih oblakov je skrito solnce, sicer bi vsevidno poučilo potok, da ne določi človeške sreče hudobna usoda, temveč da se mali in kratkovidni ljudje sami pehajo in sujejo, dokler ne uničijo brezobzirnejši in močnejši boljših.

Četudi pravijo ljudje, da zmaga končno krepost, vé solnce vendar, da je drugače.

Ne da bi vedela, kaj storiti, sta zrla orožnika v strujo. Da skočita v vodo in skušata rešiti jetnico, to bi bilo nevarno in brez upa. Kaj takega bi storil k večjemu stari župnik; le on je zmožen takega nepremišljenega čina.

Orožnika nista mogla storiti končno nič družega, kakor naznaniti pri občini izvršeni samomor in počakati v gostilni na prihodnji vlak. Jasno jima je bilo, da je moralo imeti

5 ali 6 sodrugov, še celih 25 oseb narodnjaškega pokolenja. Udarec je bil prehud in preveč nepričakovan, da bi bil pustil gospodom še toliko narodnega poguma, da bi bili z mirno vestjo suspendirali zborovanje vsled prave udeležbe; ne, vrhu blamaže je bilo treba napraviti še neumnost, in tako se je zgodilo, da so razglasili svetu, da so morali prenesti zborovanje vsled nenadne tajnikove bolezni, o kateri je vedel ves Trst že pred dvema meseci. Ker pa občni zbori niso shodi, ki se jih prenese lahko na nedoločen čas, so sklicali občni zbor v drugič na nedeljo, 9. t. m. in so potom pozivov raznih »starih« — res duševno in fizično starih — potom velike agitacije po mestu in okolici zbornali skupaj kakih 100 do 120 več ali manj »pristašev«, katerim so poročali o vsem svojem nedelovanju ter so sklepali z ljudmi, ki so dan prej imenovali in proklamirali slovensko stranko v Trstu za nepošteno, več ali manj resno o svojem nadaljnjem »delovanju«. Preveč poniževalno bi bilo, ako bi se hoteli pečati s posameznimi govori in poročili, ki se jih je na tem zborovanju govorilo in prečitano; konstatirati hočemo le fakt, da izgublja narodna stranka v Trstu polagoma docela zaupanje pri tržaških Slovenceh. Sadovi njihove dosežanje politike se danes že dovolj jasno kažejo, da bi ne vznemirjali ljudstva ter ga silili, premišljevali o nadaljnjem svojem postopanju. Izgubili so upliv in zaupanje v vseh slojih tukajšnjega slovenskega življa. Pretežka je bila za njih duševne moči naloga, ki bi jo bili morali izvrševati na delu za razvoj, za kulturni in gospodarski napredek tržaških Slovencev; premajhni so bili in so njih možgani in prekratkovidni so bili, da bi razumeli množico in potrebo ljudstva, ki jih je obkrožalo. Udali so se popolnoma praznemu političnemu pirovanju, govorili so vedno, ne da bi bili kaj povedali, delali so in naredili niso ničesar. Casa, v katerem so živeli, niso nikdar razumeli, razmer niso čutili, ne izkušali jih izpoznati. Postavljali so se po robu naravnim zakonom in to je vzrok, da jih najdemo po preteku lepega števila let še vedno tam, kjer so bili v početku političnega življenja tržaških Slovencev. In čas je hitel, ljudstvo se je razvijalo, pričelo je premišljevali, razumevali; delavstvo se je organizovalo ter se vedno bolj zavedalo svojih potreb in svoje moči. Prišla je socialna demokracija s svojimi svežimi močmi, svojo voljo in prišla je nova doba, doba dela in življenja. In danes, med tem ko se lahko z veseljem srcem ozremo nazaj na naše trudapolno, težavno, a velikih koristi in lepih sadov nam donasajoče delo,

deklet težak zločin proti maticam na duši, ker se je hotela rešiti s samomorom dolgoletne težke ječe. Tako matično hudodelstvo mora biti torej vendar nekaj strašnega, a tekom svoje dolgoletne službe še ni doživel stražmojster nič enakega.

Prečastiti gospod upravitelj je bil ravno v cerkvi, kjer je trgal po nalogu gospoda kanonika lesene okvirje od oltarjev. Saj se mora izvrševati cerkvene zapovedi brez odlašanja, da se more tudi škofovskemu ordinariatu nemudoma naznaniti točno izpolnitev.

Med tem pridnim delom je prišel cerkovnik in naznanil Ankin samomor.

Avgust je moral pretrgati sveto delo in se je zgrudil na cerkveno klop.

Toda pravi duhovnik cerkve je močnega duha; človeške slabosti nimajo moči nad njim. »Zvonite za umirajoče!« je naložil cerkovniku. Ta pa ga je debelo pogledal: »Kaj pa Vam prihaja na misel, prečastiti? Za samomorilce se vendar ne sme zvoniti!«

Rdečica je sedaj oblila duhovnika. Njega, slugo cerkve, mora opozoriti cerkovnik na svete cerkvene postave! Spomin, da je bila

danes, ko se smemo veselo ozreti na polje, ki smo ga obdelali, danes, ko z veseljem lahko uživamo te sadove ter vslikamo na ves glas: Tukaj smo in če nas že nečete imenovati, nas morate vendar upoštevati ter nas priznati kot faktor, ki odločuje v javnem političnem življenju, danes smemo tudi povedati, da propadete, da se blizate koncu svoje malovredne ekzistence.

In sedaj, gospoda, izkušate združiti svoje moči in hoteli bi se rehabilitirati. Toda zastoj. Kje, gospodje, so časi, ko so bili občni zbori političnega društva »Edinost« pomembni dogodki in etape v tržaškem političnem življenju? Kje so časi, ko je ljudstvo polnilo velike dvorane vaših občnih zborov ter hitelo poslušati vašo besedo kakor besedo svojega odrešenika? Bili so, a jih ni več in ne vrnejo se nikdar več. Ne smejo se več; le izkušajte združevati svoje moči, izkušajte se rehabilitirati. Kaj pomaga, ko vas je ljudstvo izpoznalo, ker vas več ne mara, ker je končno tudi videlo, da pojde, če bo hodilo z vami, rakovo pot. Ali ono hoče naprej, in slo bo naprej, s časom, z dobo. To smo hoteli povedati in ne se pečati z raznimi govori Edinostasev. Premalo uplivni so, da bi jih mogli upoštevati, preneumni, da bi jih smatrali resne. Časi se izpreminjajo, gospoda, in z njimi pač tudi razmere. Enkrat smo vam bili premajhni, zdaj ste nam vi. Tempore mutantur.

36 starih fantov proti zakonski reformi in proti vzgoji otrok v svobodni šoli

Odgovor

„Svobodne Misli“

mednarodne lige v obrambo svobodnega izražanja vsake ljudske misli

katoliški hijerarhiji v Avstriji na skupni takozvani »Pastirski List« avstrijskih nadškofov in škofov, prečitan v katoliških cerkvah dne 2. decembra 1906.

Mednarodna svetovna liga »Svobodne Misli« nastopa danes v Avstriji drugič z oficijelno izjavo proti oficijelni izjavi rimsko-katoliških škofov. Prva njena izjava je bil namreč odgovor na pastirski list praškega nadškofa Skrbenskega; ta odgovor so češki svobodomislec razširili oktobra meseca t. l. v 100.000 iztisih med češkim ljudstvom. V njem so posamezno in podrobno preresetali in skritizirali vse neresnice, neodkritosrčnosti in insinacije, s katerimi je bil prenapolnjen ta letak nadškofa Skrbenskega.

tista oseba njemu tako blizu, je zakrivil, da je skoraj pozabil na svojo duhovniško dolžnost.

Kolikorkoli ga je pretresla nenadna smrt njegove ljubice, toliko ga je zopet okrepcala zavest, da je duhovnik cerkve. Saj se ne zgodi nič brez volje vsemogočnega Boga. Ali ni molil? In molitev dela čudeže. Bog je naredil, da je umrla ona, ki je bila sokriva njegove slabosti, da ga ne more izdati in da ne pride sramota nad sveto cerkev, kateri služi vdano. Sam Bog bdi pazno nad častjo svoje cerkve. Bolje je, da je umrla Anka, nego da bi bila izpostavljena cerkev novim progonom zaradi slabosti enega duhovnika. In tako je zopet vneto molil: »Gospod je dal, gospod je vzel.« Bog je vzel tudi njegovo dete, ki mu je delalo itak že velike skrbi. Čeravno potajni oče, bi bil moral vendar skrbeti za otroka. Hvaljen bodi Bog, ki ga je rešil tudi te skrbi. Tako konča vse dobro, ako človek le pridno moli in je v vsem zvest svoji cerkvi.

Pokleknil je pred oltarjem in se zahvalil Bogu za srečno razvozlanje in za rešitev od

Sedaj pa ne nastopa proti svetovni »Svobodni Misli« le eden nadškof, ampak 9 nadškofov in 27 škofov avstrijske države.

Mislimo pa, da tam, kjer manjka stvarnih dokazov, tudi taki osebni efekti mnogo ne pomorejo. Kakor se ni bal prvič »Svobodna Misel« nastopiti proti samemu praškemu nadškofu, tako vsprejemlje tudi sedaj z največjim veseljem vsiljeni ji boj z vsemi škofi in razširja ta in bode razširjevala eventualne nadaljne odgovore, če bode treba, nele v stotisočih, ampak v milion iztisih in v vseh jezikih cele te države povsod tam, kjer bode čitan skupni pastirski list avstrijskih škofov.

Hinavski je že začetek tega pastirskega lista, kjer trdijo na Dunaju zbrani škofje, da so naravnost v zvezi s Kristusom in svetim duhom. Ko bi bila ta zveza resnična in ko bi cerkveni dostojanstveniki, ki so podpisani na listu, sami v njo verovali, bi se jim ne bilo treba shajati na Dunaju, ne bilo bi jim treba dati sklep sv. duha na glasovanje, ker vsemogočni sv. duh bi mogel vdahniti svojo voljo vsakemu izmed njih posebej in brez Dunaja. Razglasjevali pa na shodu škofov z glasovanjem dociljene sklepe za izraz sv. duha, je ravno tako nespametno, kakor če bi se komu zazdelo proglasiti za izraz sv. duha uspeh glasovanja v parlamentu, ali na katerikoli ljudskem shodu.

Neodkritosrčnost in odbijajoče farizejstvo, združeno z domišljavim napuhom veje iz onih vrst, kjer se ta gospoda zahvaljuje podanikom svoje cerkve, da so sprejemali z »navajeno pokornostjo« njih prejšnje skrbne pastirske besede. Toda že ta pastirski list sam in številni drugi, kateri so izšli pred njim, pričajo o tem, da ta pokornost ni tako naprosto v navadi. Pač pa je v hijerarhiji v navadi laž in s to se srečamo tudi na tem mestu. Pod »navajeno pokornostjo« in »prekrasnimi izjavami« razumi namreč pisatelj pastirskega lista razvpito klerikalno akcijo za podpise proti reformi zakonskega prava. Cela javnost ve, in cerkveni dostojanstveniki kot povzročitelji te akcije vedo sami najbolje, na kako ubog način so bili sfabricirani ti »milijoni podpisov« in »brezštevilni sklepi društev, shodov in občin«. Res, prav težko bi se dalo tu govoriti »o ocenjenju resničnosti teh stvari«, ker ljudje, ki so podpisovali klerikalne petice, niti vedeli niso, kaj podpisujejo, in zelo mnogo izmed njih, je pozneje preklicalo svoje podpise, ko jim je bilo pojasnjeno, kaj so podpisali. Zavest, na kak način je bila vodena akcija proti reformi zakonskega prava, ne more biti na nikak način navduševalna ali vspodbudna za nje, povzročitelje: razen če bi jih navduševal ta fakt, da eksistira pri nas

posledic njegove človeške slabosti. Obljubil je Bogu, da bode v bodoče previdnejši in da se bode ogibal vsakega lepega dekleta.

Dočim se je mladi upravitelj tako dobro in lahko poravnal s svojim Bogom, je sedel stari župnik sam in zapuščen v svojem jetništvu; ali moliti ni mogel nič več.

Razburjenje v vasi je bilo velikansko, zvečer, ko so sedeli ljudje po izbah skupaj in so se pogovarjali o dogodkih dneva, dočim je vihar žvižgal v dimnikih in je dež trkal na šipe. Tako mora biti vreme vselej, kadar pride hudič po dušo samomorilca.

Proti jutru pa se je veter nenadoma obrnil ter je raztrgal oblake v leteče krpe, planil je nad razsajajoči potok, pa ga je jel daviti z ledenimi prsti. Potem je zapihal z mrzlim dihom po gorah, odkoder je dobival grozeči velikan iz stoterih hudournikov moči in sile; trepetajoči pod to sapo so zmrznili milijoni kapljic in so se izpremenile v led.

Druzega dne je bila sikajoča vodena kača premagana od zime in potok je moral izročiti svojo človeško žrtev. Dalje prih.

na milijone ljudi, kateri nekaj podpišejo, a ne vedo; kaj. Sicer pa obetamo škofom, da bomo kar najodločneje in z vsemi močmi delali na to, da taki ljudje popolnoma izginejo.

Niti cerkveni dostojanstveniki sami ne gledajo ravno z mnogoobetajočimi nadějami v bodočnost. Priznavajo z odkritosrčno tjo, ki je pri njih nekaj zelo redkega, da opazujejo tudi oni, kako neprestano ter vedno bolj in bolj vnika »duh tega sveta« v vse institucije družabnega življenja, to se pravi, da se evropsko ljudstvo in celi družabni red vedno bolj in bolj oddaljuje od cerkve in lajicizira, da človek dvajsetega stoletja zametuje vse nadsmiselno in nadnaravno — razumi: nesmiselno in nenaravno. Omenjeno lajiciziranje vidimo v vseh strokah življenja. V kulturnem oziru vidimo, da vedno bolj pojema ter izginja vpliv cerkve v šoli in humanitetnih zavodih, od cerkve se oddaljuje država, kapitaliziranje; intenzivno narodnostno življenje, ki zahteva narodne vzgoje in narodne šole, gotovo ne more prenašati tuje staroitalske, narodnemu življenju nesorodne cerkve; evropsko ljudstvo se tudi v političnem oziru čuti s cerkvijo v razporu, ker njegovi politični ideali se nagibljejo zlasti od časa velike revolucije dalje k demokraciji in socializmu, dočim je politični ideal cerkve načelna neenakost ljudi, papeška univerzalna monarhija oprta na nadvlado duhovniške kaste in na razdelitev cele družbe v kaste. Tudi z npravnega stališča ne zadostuje rimska cerkev več sodobnemu človeštvu, ker so tudi naši npravní cilji dandanes boljši in vzvišenejši kot tozadevni cerkveni ideali. Morala rimske cerkve je npravní materializem. Brez krsta — gmotnega akta — ni odrešenja niti za otroka, grešniku za odpuščenje grehov ne zadostuje kesanje in poboljšanje, treba je še gmotne odveze (hokus pokus z rokami). združitev z bogom se udeještuje z prejemanjem sv. obhajila, način, ki pa je že res prav primitivno gmoten. Kult relikvij, čudežnih podob in amuletov je le nadaljni dokaz že omenjenega materializma. In zato cerkev ne zadostuje v nikakem oziru sodobnemu človeku, odtod ta lajicizacija, katera »po pravici vznemirja« »pastirsko skrb« podpisanih nadškofov in škofov.

Dalje prih.

Politični odsevi.

Gospodskazbornica boče torej na vsak način uganjati komedije. Komisija, katero je izvolila, zahteva baje še vedno uvedbo pluralnega volilnega zistema, sicer ne po Tollingerjevem načrtu, ali vendar podobno neumno. Starost naj bi namreč dala volilcu pravico do drugega glasu, kakor da bi leta res odločevala o modrosti in politični zavednosti! Najbolj intrigira med gospodi lordi stari spletkar P l e n e r, še dobro znan iz časa zahrbtné kampanje proti Taffu. V komisiji je imel ministrski predsednik baron Beck precej dolg govor, kateremu se enkrat lahko izreče priznanje. Branil je odločno enako volilno pravico ter je razlagal težko razumečim gospodom aristokratom, da je sprejem pluralnega volilnega zistema popolnoma nepogoč, kajti če bi se tudi zbornica poslancev izreklazanj, — na kar pa vendar ni misliti — bi zahtevale stranke, da se predela reforma od temelja, ker bi izpremenil pluralni sistem vse razmere v vsakem posameznem volilnem okraju in sedanji kompromis glede razdelitve mandatov bi izgubil svojo svrhu. Baron Beck je pa tudi povdarjal, da je enakost načelo volilne reforme, za katero sta se izrekli poslanska zbornica in vlada. Govoriti ima tudi minister Bienerth. Vzlic temu je po dosedanjih poročilih razvidno, da se oklepa večina gospodskazbornice z vsemi štirimi pluralnega zistema. Kako se bodé situacija nadalje razvila, se ne more proročkovati. Razširjajo se celo glasovi, da hoče vlada demisionirati, kar ne bi bilo nikakor logično. Danes se še ne more vedeti, ali je trma gospodskazbornica kaj globlje vtemeljena, ali pa ima samo kupčijske namene. V naših časih so tudi aristokratje mešetarji in trgovina jim

tiči v krvi. Da bi radi dosegli »numerus clausus«, je znano. Ali sedaj je čas, da bi priznali, ali nočejo res nič drugega, ali pa se jim gre za to, da bi pokopali volilno reformo. Zakaj tiste izjave, da nastop za pluraliteto nima osti proti vladi in proti reformi, so več kakor otroške, ker jim je baron Beck dosti jasno razložil, da s pluralnim zistemom ne more biti reforme. Gotovo pa je za sedaj eno: Gospodskazbornica provocira vprašanje svoje lastne eksistence in opravičenosti. S svojim sedanjim protiljudskim nastopom sili narode, da se vprašajo, čemu nam je treba tega posilnega organizma iz predpotopnih časov; in to vprašanje ne bode več izginilo. Gospodje peri zahteva numerus clausus. Prav imajo. Ali narodi bodo rekli, da bodi tisti numerus — nula.

Na Ogrskem začenja pod patronanco slavne koalicije prava strahovlada, ki prekaša najhujše izgrede prejšnjega liberalnega režima. Ko je bil sklenjen med krono in med koaliranimi strankami mir, vsled katerega so prišli Košutovci na krmilo, se je zavezala koalicija, da izvrši ogrski parlament volilno reformo na podlagi splošne in enake volilne pravice in da tedaj odstopi in izprazni prostor za nov parlament, ki naj bi res zastopal ljudsko voljo. Nihče ne more več dvomiti, da je bila ta obljuba hinavska. Koaličijska vlada ni storila še najmanjšega koraka glede volilne reforme, pač pa urejuje nekdanja opozicija, ki je srečno prišla do jasel, hišo in hlev, kakor bi se hotela naseliti tam za večne čase. Izpremenilo se ni na Ogrskem nič drugega, kakor da je prišla na mesto liberalne oligarhije Košutovska, in da hočejo udje nove kliče izrabiti deželo v svojo osebno korist, kakor je hotela to poprej stara klika. Vse to se vrši v znamenju patriotizma in svobode. Ali »patria« je na Ogrskem samo polna blagajna vlastodržcev, svoboda pa je lepa beseda, ki jo impertinentno zlorablja mogočni bečari, da žnjo prikrivajo brezprimerni terorizem. Koaličijska brutalnost se obrača v enaki meri proti nemadarskim narodom in proti delavstvu, posebno proti poljedelskemu, ki je aristokracijnim veleposestnikom najhujši trn v peti. V državnem zboru se sedanji ministri prav nič ne ženirajo, temveč brezobrazno priznavajo, da hočejo zatreti narodno in delavsko gibanje, edino da dekorirajo svoje surovosti s frazami v ogrski državni ideji in o varstvu »narodnih« interesov. S takimi govori se pa klika ne zadovoljuje. Proti nemadarskim narodom se vodi boj z vsemi sredstvi, ki jih osvetlujejo najbolj zadnji sodnijski procesi proti celi vrsti slovaskih »agitatorjev«. V takih tendenčnih procesih so ti ljudje pravi mojstri; obtožbe sestavijo, da bi čitatelj mislil na same grozovitosti, pri razpravah se pa ne more niti s podkupljenimi in teroriziranimi pričami dokazati, da bi bili storili obtoženci kaj drugega, kakor da so nastopali za ravnopravnost in da so skušali organizirati ljudstvo. Ali za dokaze in protidokaze se ti vzorni sodniki sploh ne zmenijo; njih deviza je: Agitatorje so mora zapreti in tako je obsodba pravnoprav vedno gotova, že kadar začne razprava. Izreka se pa potem dolgoletne ječe in na tisoče denarnih glob. — Delavcem pa bi prišla krasna vlada rada do živega z razbijanjem organizacij in zlasti proti poljedelski organizaciji bi minister Daranyi rad našel sredstvo, ki bi jo prav za gotovo ubilo. Smešni tirani vsi skupaj ne vedo, da je ta boj brezuspešen in jim priinese samo blamažo. Vsaka vlada, če ima za seboj tako karikaturu parlamenta, kakršna je budimpeštanska, lahko razbije javne delavske organizacije. To ni velika umetnost. Le da bi se bili madjarski modrijani lahko naučili kaj iz zgodovine in iz drugih dežel. Kadar so delavci enkrat toliko zavedni, da razumejo potrebo organizacije, tedaj jim je ne prepreči nihče več, in kjer ni dovoljena javna organizacija, stopi tajna na njeno mesto. Koliko profitira pri tem vlada, bi povedala madjarskim tirančkom lahko Nemčija, v nekaterih slučajih tudi Avstrija, posebno pa Rusija. Delavskega gibanja niso uničile večje korifeje, pa ga tudi Košuti in Daranyi ne bodo.

Na Nemškem so bili za vlado hudi dnevi ob priliki zadnje debate o razmerah v afričanskih kolonijah. Poslanec Bebel je ostro prijel kolonijalno upravo zaradi bestialnosti, ki se gode v nemški Afriki ter pokazuje, da so posledice toliko hvaljenje kolonialne politike skoraj povsod enake. V nebesa povzdignovana evropska kultura izgine kakor kafa, kadar pridejo ošabni beli ljudje med prebivalce z drugačno kožo in hipoma se zbudi bestija v človeku. Odkar je Multatuli z velikanskim pogumom opisal grozovitosti nizozemske uprave na Javi, se neprenehoma ponavljajo brutalnosti in bestialnosti po vseh kolonijah, naj jih upravljajo Francozje, Belgijci, Amerikanci ali Nemci. Tako je bilo na Kongu, tako na Kitajskem, v Indiji, tako je tudi v nemški Afriki. Bebel je v debati povedal, kar se mu je naznanilo in tudi če se misli, da so njegove vesti pretirane, morda celo močno pretirane, ostane vendar še uprava na sramotišču, s katerega je ne rešijo niti izgovori, niti najbolj energično tajeenje. Izmed slučajev, ki so bili naznanjeni Beblu, se tiče eden lajtnanta Schaumana, ki je imel v Jaundi kot postajni vodja črno priležnico. Sumil je, da obhaja ona tudi s tremi zamorci, nad katerimi se je hotel maščevati. Dal je torej črnemu seržanu Duara nalog, naj jih tako kaznuje, da ne bodo nikoli več imeli opravka z ženo. Ker seržan ni našel tistih, ki bi jih bil moral poiskati, je prijel tri zamorce, katere je ravno našel, pa jim je dal odrezati spolovila. — Nadporočnik Dominik je na vojni napadel malo vas, katero je dal zažgati in vse odrasle pokončati. Dvainpetdeset otrok pa je dal vtopiti pod vodopadi. Pri vojaki v Afriki je bila navada, odrezavati sovražnikom ušesa, da se prešteje, koliko jih je padlo. Ko se je pokazalo, da režejo vojaki tudi ženskam ušesa, je prišel nalog, naj se odbije sovražnikom glave, češ, tedaj se ne bode moglo goljufati z ženskimi glavami. Ker pa je bilo to prenerodno, je prišla končna zapoved, naj se jim odrezuje spolovila. Takih slučajev je našel Bebel še več ter je odločno zahteval preiskavo. Kolonialni ravnatelj Dernburg je skušal, enostavno utajiti vse, a ni bil srečen. Najbolj zanimivo je pa, da je ustal tudi vodja katoliškega centra ter je našel podobne slučaje, kakor Bebel. Ali mož je vedel te reči že dve leti, pa je molčal in bi bil molčal dalje, ako bi mu bila vlada ustregla v nekaterih zadevah. V nemški Afriki so namreč tudi katoliški misionarji, ki bi ravno tako radi dobili vrhovno oblast nad zamorci, kakor vlada. Gospodu Roerenu so zelo prišle k srcu, ali kar se sliši o njihovem delovanju, tudi ni veliko bolj prijetno, kakor vesti o zlodejstvih vladnih organov. Med Roerenom na eni ter med ravnateljem Dernburgom in kancelarjem Bülovom na drugi strani se je vnela huda polemika, katere rezultat je bil ta: Es will mich schier bedunken, daß sie alle beide stinken. Za evropsko »kulturo« je bil to grozovit dan.

Pri ameriškanih volitvah za kongres je dobila sicer republikanska stranka zopet večino, ali izgubila je toliko mandatov, da se poveča demokratična manjšina okroglo za tretjino dosedanjih sedežev. Obenem so bile tudi, kakor ponavadi, volitve v posameznih državah, pri katerih so se pokazali deloma zelo čudni rezultati. Tako je v nekaterih državah izvoljen demokratični guverner, dočim so dobili vsa druga mesta republikanci, ali pa narobe. V zapadnih državah so dosegli socialisti lepe uspehe za deželne zборе.

Dne 4. t. m. je bilo otvorjeno zadnje zasedanje kongresa; v obeh zbornicah se je prečitelo poslanico predsednika Roosevelta. Čudni mož bi rad igral delavskega prijatelja, pa ne more splezati iz svoje buržoazijske kože. Na eni strani zagovarja splošno upeljavitev osemurnega delavnika, na drugi pa napoveduje boj agitatorjem, ki »razširjajo razredno sovražstvo«. On želi, da bi se temeljito preiskalo razmere ženskega in otroškega dela ter da bi se razširilo zavarovanje in vpeljala obligatorna rabsodišča v bojih med delavci in

delodajalci. Roosevelt navaja, da je bilo v letih 1880 do 1900 do 450 milijonov dolarjev izgubljenih vsled stavk in izprtij ter priporočja zakon, s katerim se naj onemogoči preveliko nabiranje kapitala. Mož bi več rad, nego razume.

Domače stvari.

Aj, aj, — ali je mogoče? Za volitve v tržaško zavarovalnico proti neizgovarjam so se začeli zanimati krogi, ki že dolgo niso mislili na take reči. Nekdo je odkril dejstvo, da tiči v teh volitvah tudi košček narodnega vprašanja in kar nepričakovano se naleta od tistega časa v naših meščanskih časopisih ne le na številne novice, temveč tudi na uvodne članke o tem zavodu. Seveda se dotikajo vsi dotični sestavki samo nacionalne strani; povsod izbija na dan tendenca, doseči v zavodovem vodstvu slovensko večino. Nimamo temu namenu prav nič odgovarjati. Dokler je v državi v narodnostnih razmerah tak kaos, kakršen vlada v Avstriji, se ni čuditi, ako se presoja vsako reč z narodnega stališča, naj ima tudi z narodnim vprašanjem toliko opraviti, kakor Lucifer z nebeskimi ključi. To — v oklepajih bodi povedano — velja tudi za zavarovalnico proti neizgovarjam, v kateri se nima odločevati o nikakršni narodnosti, o nobenih narodnih zahtevah in pravicah, temveč o zelo realnih, po veljavnem zakonu še zelo skromnih gospodarskih interesih ponesrečenih delavcev brez obzira na njih narodnost. Toda to je, kakor rečeno, v sedanjih nacionalnih razmerah pri nas še takorekoč neaktuelno in če skušajo Slovenci narodno priti do večine, jim prav nič ne zamerimo tega. Ali — ali — pred nami ležita »Slovenski Narod« in »Slovenec«; mencamo si oči, pa ne vemo, ali vidimo prav ali ne. Ljudje božji: Liberalci in klerikalci se združujejo! Skupne kandidate hočejo postaviti za zavarovalnico — menda v skupini delodajalcev. Ali je to mogoče? »Narod« in »Slovenec« objavljata soglasne oklice; Josip Lenarčič in Karel Pollak jih skupno podpisujeta; dr. Windischer in Štefe snujeta skupne načrte — ali se ne bode podrl slovenski svet? Kakšen hrup je bil v liberalnem taboru, ako je govoril kak klerikalca na socialno-demokratskem shodu za volilno pravico! Kakšen lament o klerikalnem Izraelu, ko so nastopili socialisti proti tistim mu katoliškemu shodu, proti kateremu so protestirali tudi liberalci! In naenkrat liberalci in klerikalci takorekoč v bratovskem objemu — pa niti »Narod«, niti »Slovenec« ne proglašata zveze za zločin in za izdajstvo. Kaj se začneja morda tudi na slovenskem političnem polju jasni. Mar prodira tudi pri nas izpoznanje, da je politika umetnost pravih kompromisov, pri katerih se gre le zato, da se ne zataji lastnih načel? Nas zadovoljuje vsekakor ta obrat in če kaj potraja, se bode res še zgodilo, da bodo cenjeni nasprotniki tudi v strogo političnih vprašanjih lepo združeni proti — socialni demokraciji, ki je končno vendar obema skupaj edina načelna in neizpremenljiva nasprotnica.

Ljudsko knjižnico mislijo osnovati društva »Akademija«, »Prosveta« in »Sokol«. Ljubljanski občinski svet je na zadnji seji obravnaval njih prošnjo za primeren donesek ter je sklenil, naj se dovoli 2000 K ustanovnine in 3000 K letne subvencije s pogojem, da dobi mestna občina primerno ingerenco. Potem je še dr. Triller predlagal, naj se imenuje knjižnica »Simon Gregorčičeva ljudska čitalnica in knjižnica« in naj se sprejme med ustanovna društva tudi Chamovo narodno socialno društvo. — Slavni občinski svet je vendar čudna družba! Troje društev se trudi že nekoliko let, da privede Ljubljano končno do prepotrebne javne knjižnice. Delala so ta društva in so marsikaj žrtvovala v ta namen. Naenkrat pride dr. Triller, pa pravi: Mi imamo društvo, ki je sicer čisto nepotrebno in se mu ljudstvo, v kolikor ga ne ignorira, samo smeje. Za tega nebodigatreba potrebujemo renomé in od vas zahtevamo, da mu ga poskrbite s tem, da ga sprejmete v svoj

krog. Izlezlo je sicer še komaj iz jajca, storilo še ni prav ničesar, svoje potrebe ni dokazalo z ničemer; kaj je to mar dr. Trillerju? Ali more to društvo sploh kaj storiti za knjižnico? Ali ga je tam treba? Kaj bi dr. Triller vprašal to! Ravno zato, ker ne more samo živeti, ga hočejo umetno prehraniti in »Akademija«, »Prosveta« pa »Sokol« naj prevzamejo to reditelstvo. Da želi občina, ako subvencionira knjižnico, neko ingerenco, je opravičeno; ali tako daleč to ne sme segati, da bi silila, protežirati strankarske eksperimente liberalcev, eksperimente, ki so sicer že ob rojstvu obsojeni na smrt. Ako bi omenjena društva sprejela ta pogoj, bi diskretirala sebe in podjetje in zato pričakujemo, da bodo odločno zavrnilo tako insinuirano, s katero bi bili izzvani najširši krogi, ki prihajajo menda pri ljudski knjižnici najbolj v poštev.

Dober dovtip je naredil na zadnji seji občinskega sveta svetovalec gospod Šubic, ko je dejal, da je izročil gospod župan zadevo za opoldnevno znamenje v Ljubljani menda odseku za — volilno reformo, ker o tisti stvari ravno tako ni duha ne sluha, kakor o volilni reformi za občino. Gospod župan je sicer odgovoril, da zadeva ni izročena odboru za volilno reformo, ali povedal vendar ni, kaj je z volilno preosnovo. Na liberalnem zaupniškem shodu je sicer gospod Hribar mnogo govoril o volilni reformi za — državni zbor; ali brezbržnost za občinsko volilno reformo dokazuje, da je bila tudi tisto le farsa. Brez obzira na to, da bi bil tako ugleden član, kakor je gospod župan, na svojo stranko lahko bolj intenzivno uplival, da ne bi bila nastopala tako nesmiselno proti volilni reformi, kakor je; brez obzira na to, da bi bil moral izvajati konsekvence in zapustiti stranko, katere poslanci so osem dni po sprejetju programa zatajili program — je njegovo kunktorstvo v vprašanju občinske volilne pravice tako značilno, da ne more nihče verjeti v njegovo ljubezen do splošne in enake volilne pravice. Pa le naprej. Danes se gospodje norčujejo iz ljudstva; prišel bode čas, ko bode ljudstvo imelo govoriti.

Dopisi.

Iz Idrije. Klerikalci se že pripravljajo na bodoče volitve. Ustanovili so v nedeljo, dne 9. t. m. katoliško-politično društvo za sodni okraj idrijski. Ustanovni shod je bil prav in interesanten. Dokler sodruga A. Kristana ni bilo na shodu, je govoril dekan zelo hujskajoče, ko pa je sodrug A. Kristan (poklican po sodrugih) prišel — obrnil je g. dekan ost govora ter govoril veliko zmernejše. Vendar se ni mogel izogniti neresnicam. Sodrug A. Kristan ga je zavrnil kakor se mu je ticalo. Zlasti je pokazal na vzroke, zakaj klerikalizem se bojuje za nerazločljivost zakona ter proti svobodni šoli. Mogočno je donel po katoliškem shodu klic socialnih demokratov: dol s klerikalizmom! Slava socialni demokraciji! — Klerikalci se naj postavijo na glavo — opravili ne bodo ničesar, ljudstvo je izprevidelo! Pozna klerikalne može. Za vsak otrok ve dobro, da je klerikalizem pogubna smer, ki nima nobene druge težnje kot spraviti vse pod svojo komando! V kalnem ribarju, ali mi bomo skrbeli, da se vse razbistri in razjasni. Odslej na vsaki shod in na vsaki shodi, ki ga skličejo klerikalci. Odpirati moramo tudi onim očem, ki še niso izpregledali. Boj tem!

Strokovni pregled.

Nove organizacije. Dne 6. t. m. je bil na Jesenicah dobro obiskan ustanovni shod nove podružnice splošnega strokovnega in pravovarstvenega društva. Društveni lokal je v gostilni g. Hermana na Savi. — Dne 7. t. m. se je ustanovila vplačevalnica strokovnega in pravovarstvenega društva v Sv. Luciji na Goriškem. Shod, na katerem je poročal sodrug Kopač, je bil dobro obiskan.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, Irž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Piehler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šesark, Selanburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinsten, Jurčičev trg — Jesenice: Mesar Jakob št. 101 — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Zaveden delavec

in

prijatelj delavstva

ne pije

Koslerjevega piva!

Najnovejše vesti.

Dunaj, 12. decembra. Specialna komisija gosposke zbornice se je s 14 proti 4 glasovom »v načelu« izrekla za pluralni volilni sistem ter z vsemi proti enemu glasu za to, da naj iznaša število članov gosposke zbornice ne manj kakor 150 in ne več kakor 170. Kako bode glasovala zbornica, se ne vé. Vsekakor je položaj po krivici komisije resen. Absolutno verjetno še ni, da ostane gosposka zbornica pri svoji trmi. Na vsak način pa je potrebno, da je delavstvo na straži. Ako mislijo »rojeni vodje narodov«, da so delavci že definitivno odložili orožje in da ga ne morejo več prijeti, jim je treba dokazati, da se motijo. Ako bodo gonili stvar do skrajnosti, je boj, na katerega se je delavstvo pripravljalo pred enim letom, neizogiben. Torej: Pozor!

Berlin, 12. decembra. Bülow je zopet doživel poraz. Državni zbor je z veliko večino odklonil kolonialni proračun.

Pariz, 12. decembra. Z včerajšnjim dnem je konkordat prenehal in zakoni o ločitvi cerkve in države stopijo v popolno veljavo. Ker je Vatikan ščeval francoske škofe proti postavi, je sklenila vlada, ki ima v tem vprašanju ogromno večino za seboj, nastopiti z vso energijo in strogostjo. Ministrski svet je sprejel predloge učnega ministra Brianda, ki določajo vstavljenje penzij in doklad za tuorne duhovnike, neodvlačno likvidacijo cerkvenega premoženja, izročitev farovžev, škofskih palač in seminarijev, 5500 duhovniških vajencev bode, ako ne dokažejo, da nadaljuje študije na kakem dovoljenem zavodu, po novem letu poklicanih na navadno dvoletno o.s.k.o službo. Monsignore Montagnini, ki je, odkar je odpravljena papeževa nunciatura, zastopal »sveto stolico«, je policajno odpravljen iz države, ker je po nalogu tuje vlasti ščeval francoske podanike proti zakonom države. Na klerikalno interpelacijo tej zadevi je odgovoril ministrski predsednik Clemenceau zelo energično.

Sarajevo, 13. decembra. Tukaj je izbruhnila stavka pekovskih delavcev. Odbor prosi vse tovarše, naj ne sprejmejo dela v Sarajevu, dokler traja ta boj.

Naročnike in podružnice, ki dolgujejo listu, prosimo, da takoj poravnajo obračun, ker moramo skleniti račune.

Upravništvo.

Shodi.

Jesenice. V nedeljo, 9. t. m., se je izpolnilo mnogim tukajšnjim sodrugom davna želja. Imeli smo shod, ki je bil prav dobro obiskan, čeravno sta dva praznika odpeljala mnogo sodrugov na Korosko in je bilo vreme vse kaj drugega, kakor vabljivo. Škoda, da je bil lokal premejen. Govoril je sodrug E. Kristan iz Ljubljane, ki je temeljito razložil

delavske razmere v sedanji družbi ter je z neštetimi primeri v skoraj 3 ure trajajočem govoru logično dokazal potrebo delavske organizacije, ki je čisto delavska in katere ne smejo razkosati nobene narodne in verske razmere. Prav dobro je osmislil bedasto trditev nasprotnikov, da hoče socialna demokracija vzeti ljudstvu narodnost ali vero. Shod je imel velik uspeh in vsi upamo, da bomo imeli kmalu zopet enakega. V organizacijo se je vpisalo nekoliko novih članov.

Gorica. V ponedeljek, 3. decembra, je bil tukaj v prostorni steinfeldski pivovarni javen železničarski shod, ki je bil v prvi vrsti namenjen uslužbencem in delavcem državne železnice. Shod je bil imenitno obiskan ter se je pokazalo, da je tudi med goriškimi državnimi železničarji živo zanimanje za organizacijo. Govoril je prvi strojevodja sodrug Ružička iz Beljaka, ki je opisal specielno razmere na avstrijskih železnicah ter razkril razne kričeče nedostatke, ki jih bode mogoče odpraviti le s pomočjo organizacije. Potem je dobil besedo iz Ljubljane povabljeni sodrug E. Kristan, ki je v obširnem govoru posegel do temeljev sedanje družbe ter je dokazal, da je tudi za železničarje edini pravi gospodarski in politični evangelij socializem. Shod, ki je trajal skoraj do polnoči, je bil zelo animiran in je bil zaključen s soglasno izraženo željo, da bi se v Gorici večkrat priredilo take shode.

Sodrug!

Razširjajte povsod najintenzivnejšo agitacijo za »Rdeči Prapor«, ki bode izhajal ob času prihodnjih državnoborskih volitev kot

dnevnik.

Spomnite se, da je dober list najmočnejše prožje organiziranega in zavednega delavstva, najboljša agitatorično in najuspešnejše bojno sredstvo.

Čimboljša bode Vaša agitacija, temboljši bode Vaš list.

Ponos vsakega slovenskega delavca bodi, meti neodvisen

delavski dnevnik.

Delujte vsi v ta namen!

Socialni pregled.

Lokalna organizacija ljubljanska skliče sporazumno z izvrševalnim odborom goslovanske socialne demokracije za nedeljo, na dan sv. Treh kraljev, t. j. 6. januarja 1907 v malo dvorano hotela »Ilirija« (desno v pritličju) v Kolorvorskimi ulicah v Ljubljani

okrajno konferenco

s sledečim provizornim dnevnim redom:

1. Poročila.
2. Predstoječe volitve.
3. Časopisje.
4. Organizacija in taktika.
5. Raznoterosti.

konferenca se vrši po § 2. zborovalnega zakona.

Sodrug iz vsakega kraja ljubljanskega okoliša imajo pravico, poslati na konferenco po 2 zastopnika. Člani izvrševalnega in lokalnega odbora imajo pravico do udeležbe s polnoveljavnim glasom. Vsaka strokovna organizacija ljubljanskega okraja ima pravico, poslati po 2 zastopnika, ako število organiziranih ne presega 50, sicer pa poleg prvih petih na vsakih nadaljnjih 50 članov še po enega zastopnika; za vsako število nad 50 pade po en odposlanec. Načelniki strokovnih organizacij imajo kot člani strokovne komisije glas in sedež.

Zborovanje prične ob 9. uri dopoldan in traja do 12. ure opoldan, nadalje od 2. ure popoldan in se nadaljuje do konca.

Izvoljeni zastopniki in drugi opravičenci dobe vstopnice proti izkazilu od dotične organizacije izpostavljenega in potrjenega mandata v upravnistvu »Rdečega Prapora« vsak dan od 6. do 7. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 11. ure dopoldan. Gostje, ki žele zborovanju prisostvovati, dobe vstopnice ravnotam. Na licu mesta se bodo oddajale vstopnice le dopoldan od 9. do 10. ure.

Želeti je, da se vse organizacije odzovejo.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor.
Lokalni odbor ljubljanski.

Volitve v načelnništvo in razsodišče delavske zavarovalnice proti nezgodam v Trstu. Volilni odbor za letošnje nadomestne volitve je po temeljitem posvetovanju sklenil, zavarovanim sodrugom, delavcem in prizadetim organizacijam predlagati in priporočati naslednje kandidate v izvolitev, in sicer naj volijo v načelnništvo:

III. skupina (kemična industrija, kurila in svetila, hranila — tobačna industrija — in živila):

Fegetz Alfred, vslužbenec tvrdke za »Linoleum« v Trstu, v načelnništvo;

Zuculin Alojzij, vslužbenec občinske plinarne v Trstu, nadomestnik.

IV. skupina (kamen, prst, stavbinstvo z notranjimi delavnicami, gledišča, gasilstvo po poklicu, dimnikarstvo čiščenje cest in poslopij):

Sigon Mihael, zidar pri bolnišnici v Trstu, v načelnništvo;

Catalan Ivan, klesar pri »Unione dei scalpini« v Trstu, nadomestnik.

V. skupina (tekstilna industrija, poligrafična obrt, oblačila, snaženje rabnih predmetov in kopališče):

Spazzal Silvij, tiskar tiskarne »Edinost« v Trstu, v načelnništvo;

Strukelj Arnošt, tiskar tiskarne »Moderna« v Trstu, nadomestnik.

Vsaka imenovanih treh skupin torej voli po enega člana in po enega nadomestnika v načelnništvo. Dalje volijo zavarovanci (delavci) vseh skupin skupno v razsodišče enega prisednika in tri nadomestnike. Volilni odbor je postavil in priporočal sledeče kandidate:

Fain Ivan, mehanik tvrdke G. Cante v Trstu, prisednik;

Corrier Ettore, tipograf tiskarne »Moderna« v Trstu, I. nadomestnik;

Kocmur Ivan, vslužbenec c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani, II. nadomestnik;

Zupan Josip, vslužbenec c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani, III. nadomestnik.

V področje tržaske zavarovalnice zoper nezgode spadajo: Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacija. Vsak gospodar, ki ima v tem ozemlju kako zavarovanju podvrženo podjetje, je dobil za zavarovane delavce svojega podjetja po dve glasovnici: eno belo in eno rdečo. Bele glasovnice so za volitev v načelnništvo, rdeče za volitev v razsodišče.

Podjetniki morajo potrditi s svojim podpisom na glasovnicah, da so bili vsi do volitve opravičeni člani pozvani, da volijo zastopnika in da so kandidatje večine vpisani na glasovnici. Glasovnice se odpošljejo volilni komisiji zavarovalnice v Trst, Via Mercato vecchio, 3 I.

Volitev se vrši 29. decembra 1906. Glasovnic, ki dospó na dan volitve šele po 4. uri popoldan se ne vpoštevajo.

Ako bi torej kak podjetnik zanemarl svojo dolžnost, da ne bi do volitve opravičenih delavcev pozval, da volijo zastopnike, je dolžnost delavcev oziroma zaupnikov samih, da ga pravočasno na to opozoré, kakor naj se tudi prepričajo, da je na vsaki glasovnici natančno zabeleženo število za posamezne kandidate oddanih glasov ter pazijo na to,

da se glasovnice pravočasno odpošlje, ker bi sicer znale izgubiti svojo veljavnost.

Delavske zavarovalnice proti nezgodam, take, kakršne so, niti v splošnem in ne po svojem notranjem ustroju ne zadostujejo niti najminimalnejšim zahtevam modernega časa, pa je zato treba, da sede v njihovih odborih možje, ki imajo smisla in razumevanja za socialno stremenje organizovanega proletariata. Menimo, da se ne motimo, ako trdimo, da bo zavedno delavstvo pri teh volitvah bolj kakor kdaj prej s sijajno zmago pokazalo, da odločno odklanja vsako vmešavanje v specifično delavske zadeve tiste prečastite družbe, ki pozna delavstvo le ob vsakojakih volitvah, sicer pa ga prezira čez glavo! Na delo torej!

Torkov »Slovenski Narod« in »Slovenec« prinašata poziv gg. Lenarčiča in Pollaka, da naj delodajalci pošljejo podpisane neizpolnjene glasovnice trgovski zbornici v Ljubljani. Ker je poziv nejasen, opozarjamo, da se ta poziv tiče le glasovnic, s katerimi glasujejo delodajalci. One glasovnice, s katerimi glasujejo delavci, naj delavci povsod sami izpolnijo in naj jih delodajalec potrdi, potem pa naj se pošljejo na volilno komisijo v Trst, da so vsaj do 29. t. m. popoldne ob 4. uri v rokah volilne komisije. Sodrug, delavci in delavke, pozor torej!

Tiskovni sklad:

Dva čevljarja v Trstu 30 vin.

Častna izjava.

S tem prosim gospoda **Ivana Zwanzgerja**, tajnika rudarske »Unije« avstrijske, odpuščanja, ker sem ga dolžil dejanja, ki ne bi bilo v interesu rudarjev. Bil sem k temu zapeljan in ne morem gospodu Zwanzgerju ničesar dokazati ter obžalujem svoje nelepó ravnanje. Zahvaljujem ga tudi, da je odnehal od kazenske ovadbe.

Alojzij Sursiž
rudar.

Klobuke

za gospode in dečke

se kupuje v veliki izberi dobro in poceni pri

Emerik Lovrecki

klobučarju

v Waasen-u, Kärntnerstrasse

Ljubno, Gorenje Štajersko.

Velika zaloga klobčevinastih čevljev vseh vrst.

Filijalki se nahajati v Homanngasse 14 pri krojaškem mojstru **M. M. Bosanatz** ter **Adolfu Konradu**, brivcu v Judendorfu.

Postrežba tudi slovenska.

Božične, novoletne ter imendanske voščilne listke (dopisnice) s slovenskim besedilom

razpošilja po najnižjih cenah

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse št. 19, poleg 15-5 Rajmundovega gledišča.

Poskusite
in priporočite
== izdelke ==

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Pisarna upravnistva

„Rdečega Prapora“

je otvorena za najnujnejše stvari tudi ob nedeljah in praznikih med 9. in 10. uro dopoldne. Ob delavnikih pa od 9. do 12. ure in od 3. do 6. ure.

Naročniki

ki ne dobe kake številke našega lista, naj takoj napišejo listek z naslovom:

„Reklamacija, „Rdeči Prapor“, Ljubljana“

in navedo, katere številke niso prejeli. Take reklamacije so poštnine proste.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

52—44

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Ugodna prilika za nakup radi stotaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 50—60 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo zvršenega, ročno disoega

25—16 toaletnega mila

vanja vijoličnega, vrtničnega, osončnega, solnčnega, špajkinega, lilijno-mlečnega, šmarničnega, braskvinca cveta i. t. d.

Raspoložljivi proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bexeredy-utca 3.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv.

52—17 Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. Zakonito zavarovan. Davno znamenito neprekosljiv proti motenju v prebavljanju, želodčnim krčem, koliki, nahodu, prsnim bolečinam, influenci i. t. d. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno zaponko 5 K franko.

Thierryev centifolijno mazilo je obče znano kot non plus ultra

za vse se tako stare rane, vnetja, poškodbe izpahe in otekline vseh vrst. Cena 2 lončkoma K 3-50, pošilja franko le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarna A. Thierry v Pregradu p. Rog. Slatini

Respirator s tisoč izvrtnimi zahvalami brezplačno in franko. Dobiva se v vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neslivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

HOTEL „VEGA“

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

18—16

ob glavni cesti nasproti ljudski šoli.

se priporoča slavn. občinstvu za mnogobrojni obisk. Točijo se pristna bizeljska, ljutomerska, dolenska in vipavska vina ter mengiško dvojno marčno pivo.

Gorka in mizla jedila ob vsaki uri. — Posebna soba za večje družbe in za društva je na razpolago.

Velik vrt

s teraso in krasnim razgledom na kamniške planine in na Smarno goro.

Za tujce

novi opremljene sobe: postelja 1 krono, soba z dvema posteljama 2 kroni.

Jako ugodna prilika za letovišcarje, za katere se cena primerno zniža.

Na razpolago so val domači listi.

Cene navadne, postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Anton Maver, lastnik.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. SUTTNER urar, Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža

prej v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno

zalogo finih

švicarskih ur,

briljantov, zlatnine in srebrnine

17—15

v veliki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da je razpošiljam po celem svetu. — Na stotine pohvalnih pism je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški tr

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

52—18

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.